

**ПОЕТИЧНИЙ ЦИКЛ „БРОНЗОВІ М'ЯЗИ” Б. І. АНТОНИЧА
 ЯК СПРОБА ПЕРЕДАТИ МОВУ ЛІРИКИ МОВОЮ
 СПОРТИВНИХ РУХІВ**

Руслана СЛУХЕНСЬКА, Наталія КУЛІШ

ВДНЗ України „Буковинський державний
 медичний університет”, Чернівці (Україна),

**THE POETICAL CYCLE „THE BRONZE MUSCLES” BY
 B. I ANTONYCH AS AN ATTEMPT TO EXPRESS
 THE LANGUAGE OF LYRICS IN THE LANGUAGE
 OF SPORTS MOVEMENTS**

Ruslana SLUHENSKA, Natalia KULISH

Higher State Educational Establishment of Ukraine
 „Bukovinian State Medical University”, Chernivtsi (Ukraine),
 slyruslana@gmail.com, nata.kulich@bsmu.edu.ua

Слухенська Р. В., Кулиш Н.И. Поэтический цикл „Бронзовые мышцы” Б. И. Антонича как попытка передать язык лирики языком спортивных движений. Цель статьи: проанализировать особенности редкой для украинской литературы темы – спорта, раскрыть специфику образного изображения эллинско-олимпийского культа здорового тела. Методы исследования: описательный; сопоставления – для анализа, синтеза и обобщения научных теорий. Научная новизна. До сих пор не исследовались особенности семиотической экстраполяции поэтического языка в оптико-двигательном скульптурном образе. Выводы. В статье проанализированы особенности редкой для украинской литературы темы спорта (его олимпийского, древнегреческого варианта), раскрыта специфика образного изображения эллинско-олимпийского культа здорового тела и поэтическое видение автором этого феномена.

Ключевые слова: Б. И. Антонич, спорт, древнегреческая скульптура, философия Древней Греции, культ здорового тела, пластичность.

Постановка проблеми. Українська лірика 30-х років ХХ ст. різноманітна багатоплановістю мотивів, розмаїттям стильових течій і форм поетичної експресії. Особливим масштабів здобули виразально-образжальні системи: синестезія (звукова організації тексту, його наближеність до музики; творчість П. Тичини, В. Свідзінського, Б. Антонича, М. Семенка та ін.) й „образотворча” імагологія, що створила можливості передачі мовою літератури (лірики) „мову” живопису, скульптури та архітектури тощо (наприклад, цикл „Бронзові м'язи”, збірки „Книга Лева” та „Зелена Євангелія” Б. І. Антонича). Однією з найважливіших ознак української поезії 30-х років ХХ ст. є асоціативно активне слово, через посередництво якого екстраполюються елементи інших мистецтв, а саме – музики та живопису¹. Відтак, саме явище синтезу мистецтв можна трактувати як одне із найяскравіших виражень поетичних пошуків митців цього періоду. „Явище симфонізму, поліфонія, монтаж, символіка кольорів стали невід'ємними елементами їх творчих стилів. Синестезійний вираз художнього образу покриває поетичний твір асоціативною сіткою, яка

забезпечує його високу художність”².

Історіографічний огляд. Проблеми взаємодії різних видів мистецтва в поезії розглядаються на багатьох наукових пластах (філологічному, філософському, культурологічному та ін.), що традиційно перебувають у колі інтересів багатьох дослідників. Так, визначену нами проблему вивчає інтермедіальність (красне письменство серед інших мистецтв) – Ільницький О. „Візуальні експерименти в поезії та прозі”³, Наливайко Д. „Література в системі мистецтв як галузь порівняльного літературознавства”⁴. Образотворче мистецтво в інтерпретації поетичної мови досліджує К. Шахова; технічне відтворення мистецького твору розглядає у своїх працях В. Беньямін. Творчість Б. І. Антонича найчастіше проаналізована на міфотворчому та тематичному рівнях (Д. Павличко, М. Ільницький, Л. Стефановська та ін.) Однак, до цього часу не досліджувались особливості семиотичної екстраполяції поетичної мови до оптично-рухомого скульптурного образу, який можемо спостерігати в циклі „Бронзові м'язи” Б. І. Антонича, що й визначає **актуальність статті.**

¹ Stetsko YA. „Ekspresyvo-vyrazhalni zasoby movy frantsuzkoi ta ukrainskoi poezii pershoi polovyny KhKh stolittia” [Expression-expressive means of language of French and Ukrainian poetry of the first half of the twentieth century]. *Avtoferat dysertatsii na здобuttia naukovoho stupenia kandydata filolohichnykh nauk* [Abstract of the candidate's dissertation], Lviv, 2008, 19 p.

² Stetsko YA. „Ekspresyvo-vyrazhalni zasoby movy frantsuzkoi ta ukrainskoi poezii pershoi polovyny KhKh stolittia” [Expression-expressive means of language of French and Ukrainian poetry of the first half of the twentieth century]. *Avtoferat dysertatsii na здобuttia naukovoho stupenia kandydata filolohichnykh nauk* [Abstract of the candidate's dissertation], Lviv, 2008, 19 p.

³ Пнытський О. „Візуальні експерименти в поезії та прозі [Visual experiments in poetry and prose]. *Ukrainskyi futurizm: 1914-1930* [Ukrainian Futurism: 1914-1930], Lviv, 2003, P. 353-364.

⁴ Nalyvaiko D. „Literatura v systemi mystetstv yak haluz porivnialnoho literaturoznavstva” [Literature in the arts as a branch of comparative literary criticism], *Slovo i Chas* [Word and Time], 2003, № 5, P. 10-18; № 6, P. 7-19.

Мета статті: проаналізувати особливості рідкісної для української літератури теми – спорту, розкрити специфіку образного змалювання еллінсько-олімпійського культу здорового тіла; провести типологічну паралель між циклом Б. І. Антонича та збіркою польського поета К. Вежинського.

Виклад основного матеріалу. Цикл „Бронзові м'язи” належить до першої збірки поета „Привітання життя” (1931). Добірка складається із шести віршів, що «тримають» реципієнта в кількох паралельних ліричних світах: архетипний світ грецької міфології та історії, світ часу ХХ ст., тому що ліричний герой проводить приховане порівняння давнього й сучасного, світ власних переживань та своєрідної сепарації ліричного героя, бо він чітко протиставляє бінарну пару: „я” – „зацікавлений натовп”, де останні прагнуть лише яскравих видовищ (пухке лице судді, неначе в бонза, / та свиставки пронизливий сигнал, / захоплення в очах довкола пал і плескіт рук і мого тіла бронза⁵). Дослідник М. Ільницький специфічні версифікаційні нашарування, які змалював поет у циклі, назвав „розривом між мрією й дійсністю, драмою душі”⁶. Багато дослідників вважають, що „Бронзові м'язи” постали під впливом віршової збірки „Олімпійський лавр” (1928) польського поета Казимира Вежинського, де спільною точкою дотику є зв'язок із давньогрецькою трагедією та культурою загалом. Проте, вплив польського письменника на українського лише поверхневий, радше можемо говорити про діалог тем та проблематики, про своєрідну відповідь Антонича на збірку Вежинського. Тому що, „якщо у польського поета спорт виступив одним із втілень динамізму епохи, і людина мислить майже в космічному вимірі, в українського він постає як ілюзія сили й перемоги”⁷. Оскільки, навіть у першій збірці Антонича, яка насичена лише пошуком індивідуального стилю, вже яскраво помітні есхатологічні мотиви – навіть легкість буття та діонісівські життєствердні настрої переростають у зародження кінцесвітніх мотивів. Антонич веде поетичну полеміку з Вежинським, надаючи своїм віршам протилежні філософсько-екзистенційні аполлонівські звучання. На користь саме полемічного аспекту творчої уяви Антонича в „Бронзових м'язах” є й інший факт – „Олімпійські лаври” К. Вежинського постали з реального інтересу до спорту та власне вправлення у фізичній культурі, про що він зізнався в „Щоденнику поета”: „Я займався легкою атлетикою, бігав на сто і двісті метрів, пробував також на довші відстані, але найбільше мене захоплював футбол”⁸. Б. І. Антонич же лише налагоджував „діалоги”, окреслював тематичні зв'язки з польською літературою як частиною загальноєвропейського культурного простору того часу, тому що не мав інтересу до спорту, був абсолютно неспортивною людиною, навіть більше – хворобливою: „тітка Антонича зазначала: «Мої спогади про племінника Богдана-Ігоря Антонича поши-

рюються лише на його тендітне дитинство. Пригадую його як хлопця слабосильного, що потребував великої турботливості». Лев Гец, учитель Антонича, у спогаді про свого учня зауважив: «Був це хлопчина дуже спокійний, тихий, середнього росту і робив вражіння слабовитого»⁹.

Попри схожість назв поетичних творів й збіги в окремих метафорах, подібність образів, лейтмотив поетичних текстів циклів польського й українського авторів, переважно, прямо протилежний. Для польського письменника характерні радість та піднесеність від перемоги, ейфорія вивишеності ліричного „я” над захопленими глядачами, Б. І. Антонич ж „самотній циркач”, хто сповнений лише млости й гіркоти від перемоги, хто знає – ейфорія не триває вічно й перемога швидко змінюється на стан, коли повертаєшся з вершини стрибка й починаєш бути таким, як усі – смертним блазнем: „Немов стовпи у землю, / вбив ноги у скажений крок. / Пробитий наскрізь вітер. / Ніг видно лиш галоп. / Угору стрелив скок. / Штовхнув себе й ворину/ відкинула назад рука. / Залопотали в вітрі / і ноги й руки враз, / мов крила вітряка. / Хоч тіло олив'яне, / здається, що легкий мов лист. / Сумний, що не зістане, / мов парус понад криком / мас, / поволі впав униз”¹⁰.

Ми розглядаємо цикл саме, як «поетичну відповідь» Антонича Вежинському, тому, з точки зору новаторства, „Бронзові м'язи” – абсолютно нова тема для української літератури початку ХХ ст. Отже, можемо розглядати цикл на кількох взаємодоповнюючих рівнях: перший рівень має суто тематичну характеристику, де Б. І. Антонич звертається до нової для української літератури теми спорту; другий рівень випливає з теми спорту й стосується грецького типу фізичної культури – еллінсько-олімпійського культу здорового спортивного тіла; третій рівень вказує на спосіб увіковічення олімпійського типу красивого тіла – мистецтво скульптурно-пластичного творення; четвертий рівень пов'язує всі попередні ланки своєрідної окресленої нами структури й пов'язаний з міжвидовим аналізом мистецтв, оскільки, не тільки торкнувся банальної спортивної теми, а переніс „олімпійський спорт”, як своєрідний вид мистецтва часів Давнього Греції, у словесно-ліричний вимір й надав йому глибокого філософського звучання.

Перший рівень подається письменником за допомогою багатьох експериментальних поетичних засобів та витворює цілий лексикон досі не культивованої в українській поезії спортивної лексики та професійної термінології: „грище”, „змагання труд”, „гімнастичний крок”, „ратище”, „лет” (у значенні „біг”), „жердина”, „сажневий крок”, „галоп”, „розгін”, „шалений герц”, „свиставка”, „побіда”, „подвійний нельзон” тощо. Перед читачем постають такі види спорту: **стрибок із жердиною, маршова хода, біг на 1000 метрів, метання дис-**

⁵ Antonych B. I. „Povne zibrannia tvoriv” [A complete collection of works], 2008, P. 53.

⁶ Ilnytskyi M. „Vid «Dochasnoho svitla» do «Surm ostannoho dnia»” [From „The Premature Light” to „The Last Day's Surm”]. *Antonych B. I. „Povne zibrannia tvoriv”* [A complete collection of works], 2008, P. 8.

⁷ Ilnytskyi M. „Vid «Dochasnoho svitla» do «Surm ostannoho dnia»” [From „The Premature Light” to „The Last Day's Surm”]. *Antonych B. I. „Povne zibrannia tvoriv”* [A complete collection of works], 2008, P. 8.

⁸ Klosovskiy S. „Kazymyr Vezhynskiy – poliak nimetskoho pokhodzhennia z Halychyny” [Kazimir Wezhinsky is a Polish of Galician origin] [Electronic resource], Access mode: http://blogs/kazymyr_vezhynskyy_polyak_nimetskogo

⁹ Tymkiv R. „Taiemnytsia smerti Bohdana Ihoria Antonycha” [The mystery of the death of Bogdan Igor Antonych] *Fotografii Staroho Lvova* [Pictures of Old Lviv]. [Electronic resource], Access mode: <http://photo-lviv.in.ua/tajemnytsya-smerti-bohdana-ihora-antonycha/>

¹⁰ Antonych B. I. „Povne zibrannia tvoriv” [A complete collection of works], 2008, P. 52.

ка, волейбол („ситківка” в інтерпретації поета). Варто зазначити, що такий, наприклад, вид спорту, як волейбол, взагалі лише виник на той час. Проте просту, здавалося б, тему волейболу, Б. І. Антонич подає на рівні філософської площини. У вірші „Ситківка” автор створює поетичний пазл, де „словесні” кадри один за одним комбінують короткометражне кіно. Спочатку образи беруться крупним планом: „Квадратова площа. Нитяний місток. / Білі молодці й дівчата білі / сновигають поміж стінами сіток / по піску, що мов підлога в віллі”¹¹. Далі поет надає експресіоністичного забарвлення кадру й розмиває чіткість попередньої інформації, ретушує словесний опис, зображаючи їх „білими плямами”: „Мирні, рівні, певні, круглі рухи, / білі плями на міністім полі, / аж здається, що безжурні духи / грають жеребом своєї долі”¹². Загалом, метафори усіх шести віршів добірки (наприклад, „гімнастичний крок гуркотить на грищі, наче тарабан”, „махом руки, маршем ноги / вітаємо сонця брус”, „віддих свиче у легенів брилах, / наче буревій”, „підніс жердину вгору; / так птах підносить дзьоб, / як починає лет” тощо) наочно потверджують оригінальність та високий рівень тропіки циклу.

Другий рівень „Бронзових м’язів” сфокусований на імагологічному відтворенні зорової картини, що посиляється на архетипи грецького культу фізичної культури – еллінісько-олімпійського образу здорового, спортивного тіла. Важливий елементом розуміння давньогрецького канону тіла полягає в тому, що єдність розвитку фізичного й розумового повинна була бути рівною мірою. Ідеалізуючи богів, греки уявляли їх в людському образі й наділяли вищою тілесною красою, бо не знаходили досконалішої форми. Культ тіла визначався й більш прагматичними причинами. Кожному греку треба було дбати про спритність та силу для військових цілей, тому красу статури високо шанували й намагалися дотягнутись до ідеальних форм шляхом виконання фізичних вправа та занять гімнастикою. У вірші „Пісня змагунів” поет чітко змальовує картину атлетів, готових до спортивного, навіть воєнного герцю: „Ми не знаємо невдач, / лиш: / розкіш небезпеки, / радість перемоги. / Нас не болять ноги, / як маршуємо, / сильні, мов дейнеки, / смілі, мов ушкали, / на найвищі скали. / Прибрані / в вічної весни зелений буз, / махом руки, маршем ноги / вітаємо сонця брус, / ми – бадьорі, бронзові боги”¹³. Крім того, на початку цієї ж поезії висловлено ще одну давньогрецьку максиму: „Сонце любимо та спорт, / наша пісня складена в мажорній гамі”¹⁴, що наводить на думку про те, що богом сонця в них за прадавніх доолімпійських богів вважався Геліос, а відтак – з часів Еврипіда його стали ототожнювати із Аполлоном¹⁵, який, як відомо, й до нині є символом ідеалу чоловічого тіла, атлетом.

Третій рівень пов’язаний із давньогрецькою скульптурою, яку Антонич „оживив” та надав процесії. Загалом, у скульптурі греків панував образ атлета, в поставі якого митці прагли вмістити людську красу й досконалість. О. Ф. Лосєв зазначає, що „Постійною моделлю тут було не що інше, як саме людське тіло. Воно, взяте, як досконала форма вираження життя, і було моделлю всякої краси”¹⁶. Відтак, не тільки скульптура, а й грецька трагедія зображає героїв, які відчайдушно зберігають гідність жесту й ритуальну стрункість мови. Б. І. Антонич і тут не обійшов канон, оскільки, у циклі присутній гіркий трагізм перемоги вічного над тлінним та відносності перемоги: „Несу здобуту чарку в свій притин, / і хочу пити, я горю від спраги, / до уст бокал підношу – в нім полин”¹⁷.

Третій та четвертий рівні відносять нас до особливого технічного прийому Антонича: намагання показати, описати, метафорично малювати спорт та символи давньогрецької міфології як скульптури. Поет настільки майстерно володіє зображальною технікою, „пластикою слова”, що реципієнт, читаючи тексти циклу, може їх торкнутися або побачити, як у відеокліпі, де раптом статуї оживають: „Немов стовпи у землю, / вбив ноги в сажневий крок. / пробитий наскрізь вітер. / Ніг видно лиш галоп. / Угору стрелив скок”¹⁸, „Гімнастичний крок / гуркотить на грищі, наче тарабан; / це вистукуємо наш залізний ямб. / Прискає пісок”¹⁹. Попри такі своєрідні поетичні спецефекти, автор кілька раз свідомо стверджує, що саме статуї з мармуру та бронзи є його „натурниками” та „натурницями”: „Я – грецький бог з античної статуї – / виходжу з жестом гордої поваги, / дарма, що оплесків гудуть ще струї”²⁰. Та й сам цикл носить назву „Бронзові м’язи”, тобто фігури, що застигли в часі, постає яких увіковічили у скульптурах. А найбільш повно тілесність і пластичність в епоху Давньої Греції були виражені в таких видах мистецтва, як архітектура і скульптура. При всяких спорудах основні заходи стародавні митці запозичували від людського тіла: пальці, долоні, стопи, лікті і т. д. Мужня дорична колона уподібнювалася фігурі чоловіка – фізично сильного, що твердо стоїть на землі, що не потребує ніяких прикрас, а геніальний уже фізичною досконалістю, відтак, струнка іонічна колона порівнювалася з фігурою жінки, витонченою й ошатною²¹. Так, вірш „Дівчина з диском” описує оптичну, навіть рухому статую богині Діани: „Гляджу захоплений по оболоні / і слово вигукнути з уст не можу, / гляджу на тебе горду, гарну, гожу, / і як стоїш, застигла у розгоні, / струнка Діано з місяцем в долоні”²². У цій поезії „гнучкий рух” та поза в напіврозгоні формують пластичність статуї Діани, надають їй силуетності, що теж може служити інструментом в імагологічному перекиданні зорового образу на

¹¹ Antonych B. I. „Povne zibrannia tvoriv” [A complete collection of works], 2008, P. 53.

¹² Antonych B. I. „Povne zibrannia tvoriv” [A complete collection of works], 2008, P. 53.

¹³ Antonych B. I. „Povne zibrannia tvoriv” [A complete collection of works], 2008, P. 51.

¹⁴ Antonych B. I. „Povne zibrannia tvoriv” [A complete collection of works], 2008, P. 49.

¹⁵ „Hretskyi boh Helios – Boh Sontsia” [The Greek god Helios is the God of the Sun] *Mifolohiia Davnoi Hretsii* [Mythology of Ancient Greece]. [Electronic resource], Access mode: http://supermif.com/greki/greki_g/helios_.htm

¹⁶ Losev A. F. *Istoriya antichnoj estetiki* [History of ancient aesthetics] *Rannij ellenszm* [Early Hellenism], M, 1979, P. 762.

¹⁷ Antonych B. I. „Povne zibrannia tvoriv” [A complete collection of works], 2008, P. 54.

¹⁸ Antonych B. I. „Povne zibrannia tvoriv” [A complete collection of works], 2008, P. 52.

¹⁹ Antonych B. I. „Povne zibrannia tvoriv” [A complete collection of works], 2008, P. 50.

²⁰ Antonych B. I. „Povne zibrannia tvoriv” [A complete collection of works], 2008, P. 54.

²¹ Zakovych M. *Kulturolohiia: ukrainska ta zarubizhna kultura* [Culturology: Ukrainian and foreign culture] [Electronic resource], Access mode: http://ebk.net.ua/Book/cultural_science/zakovich_kulturologiya/part2/210.htm

²² Antonych B. I. „Povne zibrannia tvoriv” [A complete collection of works], 2008, P. 53.

словесний, тому що „пластику, кінетику античного тіла можна розцінювати як складники деякої семантичної структури, особливої мови, як, свого роду, міміку”²³. „Рука пташиним вкрала легкість перцям, / твій рух гнучкий розбурує до краю. / Не бачу вже нічого більш, лиш знаю: / юрбу схвилюєш ти шаленим герцем, моїм, неначе диском, кинеш серцем”²⁴.

Висновки. Б. І. Антонич по праву вважається одним із найяскравіших українських письменників ХХ ст. Його новаторський концептуальний поетичний світ витворив цілу філософію життя й „іншу” реальність, яка «провисає» між багатьма епохами та культурами. Щодо циклу „Бронзові м'язи”, то тут поет виступає своєрідним реставратором Акрополя – верхнього міста з давньогрецькими статуями, які ожили завдяки поетичним образам. У розвідці ми проаналізували особливості рідкісної для української літератури теми спорту (його олімпійського, давньогрецького варіанту); визначили, що Антонич увів кілька термінів, що супроводжують процес фізичної культури (сітківка, скок із жердкою тощо); розкрили специфіку образного змалювання еллінсько-олімпійського культу здорового тіла та поетичне бачення автором цього феномена; провели порівняння циклу Б. І. Антонича та збірки польського поета К. Вежинського, які мають спільні образи та культивують одну тему. **Перспективи подальших досліджень.** Цикл „Бронзові м'язи” Б. І. Антонича практично не досліджений донині, тому в подальших статтях варто розглянути строфіку шести поезій циклу та детальніше проаналізувати його лексичний рівень, оскільки, нам цікава саме спортивна тематика та особливості поетичного бачення спорту початку ХХ ст.

Sluhenska R. , Kulish N.I. The poetical cycle „The bronze muscles” by B. I. Antonych as an attempt to express the language of lyrics in the language of sports movements. Aim of investigation: to analyze the peculiarities of rare for Ukrainian literature topic of sport, to reveal the specifics of figurative depiction of the Olympic culture of a healthy body; to hold a typological parallel between the poetical cycle of B. I. Antonych and the collection of poems of the Polish poet K. Vezhinsky. The specifics of the theme predisposed application of comprehensive approach to the **research methodologies**, among which there should be mentioned such as: descriptive; comparative – for analysis, synthesis

and generalization of scientific theories; method of the typological comparison is used for comparative analysis poetical cycle of B. I. Antonych and collections of the Polish poet K. Vezhinsky. **Scientific novelty.** Previously there were not investigated the features of semiotic extrapolation of poetical language to an optically moving sculptural image, what can be observed in the poetical cycle „The bronze muscles” by B.I. Antonych. Properly were not considered detailed the verses from the presented cycle. Therefore, our research addresses these problems for the first time. **Conclusions.** B.I. Antonych is considered to be one of the brightest Ukrainian writers of the XX century. His innovative conceptual poetic world has created a whole philosophy of life and „other” reality that „breaks down” between many epochs and cultures. In the case of the features of the cycle „The bronze muscles” the poet acts as a kind of restorer of the Acropolis - the upper city with ancient Greek statues, which came to life thanks to poetic images. In the reconnaissance, we analyzed the features of the rare sports theme of the Ukrainian literature (its Olympic, ancient Greek variant); determined that Antonich introduced several terms accompanying the process of physical culture (retina, scoop with a poison, etc.); revealed the specifics of the figurative depiction of the Helin-Olympic cult of a healthy body and the poetic vision of the author of this phenomenon.

Key words: B. I. Antonych, sport, ancient Greek sculpture, the philosophy of Ancient Greece, the cult of a healthy body, ductility.

Sluhenska Ruslana – Candidate of pedagogical sciences, lecturer of the Department of internal medicine, physical rehabilitation and sports medicine Higher Educational Establishment of Ukraine „Bukovinian State Medical University”. Scientific interests of the author are the following: pedagogy of higher education, philology. The scientist is the author of over 20 scientific articles.

Слухенська Руслана – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри внутрішньої медицини, фізичної реабілітації та спортивної медицини Вищого державного навчального закладу України „Буковинський державний медичний університет”. Коло наукових інтересів: педагогіка вищої школи, філологія. Автор більше 20 наукових статей.

Received: 24.10.2017

Advance Access Published: November, 2017

© R. Sluhenska, 2017

²³ Rusin. P. Transformatsiia plastychnoho obrazu v yevropeiskii kulturi [Transformation of plastic image in European culture] [Electronic resource], Access mode: <http://vuzlib.com/content/view/1136/121/>

²⁴ Antonych B. I. „Povne zibrannia tvoriv” [A complete collection of works], 2008, P. 53.